

Dokument nr. 12:15

(2003-2004)

Grunnlovsforslag fra Ågot Valle, Siri Hall Arnøy, Øystein Djupedal, Rolf Reikvam og Hallgeir H. Langeland

Grunnlovsforslag fra Ågot Valle, Siri Hall Arnøy, Øystein Djupedal, Rolf Reikvam og Hallgeir H. Langeland om endringer i Grunnloven §§ 1, 3, 12–14, 16–22, 25–31, 62, 67–69, 74–81, 86 og 112, om opphevelse av Grunnloven §§ 4–9, 11, 23, 24, 32, 34–37, 39–41, 43–48, om ny § 113 og om endring av Grunnlovens overskrift. (Innføring av republikansk statsform)

Til Stortinget

BAKGRUNN

Undertegnede fremmer dette forslag til endringer i Grunnloven slik at Norge kan endre sin formelle styreform fra monarkisk til republikansk.

Vi er alle født med de samme rettigheter og plikter i samfunnet. Dette prinsippet bør være ledende for hvordan vi utformer samfunnet, også når det gjelder rollen som statsoverhode for Norge.

Vervet som landets statsoverhode bør ikke kunne oppnås gjennom arv, men gjennom en demokratisk prosess. Utnevnelsen kan skje på forskjellig vis, men den bør uansett ha en demokratisk forankring. Dette er forslagsstillernes prinsipielle utgangspunkt for forslaget, og er uavhengig av hvordan kongehuset skjøtter sine oppgaver.

Bare de strengt nødvendige endringene er tatt med i forslaget. De oppgavene som etter den någjeldende Grunnloven er lagt til kongen, vil etter forslaget ligge hos regjeringen og eventuelt en president.

En innføring av republikk forutsetter forutgående folkeavstemning fordi spørsmålet republikansk eller monarkisk statsform er av stor viktighet for folket og landet. Dette er en prosess som må skje i forkant og uavhengig av de nødvendige endringene i Grunnloven. Dessuten ble landets nåværende monarki innført

etter folkeavstemning. Folkeavstemning om landets statsform må derfor kunne anses som en konstitusjonell sedvane.

Forslagsstillerne foreslår at en innføring av republikk skjer umiddelbart dersom den blir vedtatt. Kongen og hans familie må innrømmes rimelige økonomiske kompensasjonsordninger av Stortinget.

Forslagsstillerne er av den oppfatning at en president kun bør tillegges titulære funksjoner tilsvarende de kongen har i dag. Valg av president kan skje i henhold til en egen lov for presidenten der presidenten velges i alminnelige valg, eller at Stortinget oppnevner vedkommende. Forslagsstillerne ser også for seg muligheten av ikke å ha president, fordi en visestatsminister, eventuelt også en viseutenriksminister tar seg av de mer titulære funksjoner ved representasjoner og lignende.

FORSLAG

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

Overskriften endres fra «Kongeriget Norges Grundlov» til «Grundlov for Norges Rige»

§ 1 skal lyde:

Norge er en fri, selvstendig, udelelig og uavhengelig Republik.

Overskriften til kap. B skal lyde:

Om den udøvende Magt.

§ 3 skal lyde:

Alternativ 1:

Den udøvende Magt er hos Regjeringen.

Alternativ 2:

Den udøvende Magt er hos Regjeringen og Præsidenten. Nærmere Bestemmelser om Præsidenten gives ved Lov.

§§ 4, 5, 6, 7, 8, 9 og 11 oppheves.

§ 12 skal lyde:

Regjeringen skal bestaa af en Statsminister og i det mindste syv andre Medlemmer. Alle Regjeringens Medlemmer skulle være stemmeberettigede norske Borgere.

Af Regjeringens Medlemmer skulle over det halve Antal bekjende sig til Statens offentlige Religion.

Regjeringen fordeler Forretningerne iblandt sine Medlemmer, saaledes som den det for tjenligt eragter. Til at deltage i Regjeringens Møder kan Regjeringen ved overordentlige Leiligheder, foruden de sædvanlige Medlemmer, tilkalde andre norske Borgere, kun ingen Medlemmer af Storthinget.

Ægtefeller, Forældre og Børn eller to Søskende maa ei paa samme Tid være Medlemmer af Regjeringen.

§ 13 skal lyde:

Regjeringens Forretninger afgjøres ved stemmegivning, hvorved, i Tilfælde at Stemmerne ere lige, Statsministeren eller, i dennes Fraværelse, det første af de tilstedeværende Medlemmer af Regjeringen har tvende Stemmer.

§ 14 skal lyde:

Regjeringen kan beskikke Statssekretærer til at bistaa Regjeringens Medlemmer under Udførelsen af deres Forretninger udenfor Regjeringens Møder. Den enkelte Statssekretær handle paa Vegne af det Medlem af Regjeringen, til hvem han er knyttet, i den Udstrækning vedkommende bestemmer.

I §§ 16, 17, 18 og 19 erstattes «Kongen» med «Regjeringen».

§ 20 første ledd skal lyde:

Regjeringen har Ret til i Regjeringsmøde at be-
naade Forbrydere, efterat Dom er falden. Forbryder-
en har Valget, om han vil modtage Regjeringens
Naade, eller underkaste sig den ham tildømte straf.

§ 21 skal lyde:

Regjeringen vælger og beskikker alle civile, geistlige og militære Embedsmænd. Disse skulle, før Beskikkelse finder Sted, sværge eller, hvis de ved

Lov ere fritagne for Edsaflæggelse, høitideligen til-
sige Konstitutionen Lydighed og Troskab; dog kun-
ne de Embedsmænd der ei ere norske Borgere, ved
Lov fritages for denne Pligt.

I § 22 gjøres følgende endringer:

Første ledd første og annet punktum skal lyde:

Statsministeren og de øvrige Regjeringens Med-
lemmer samt Statssekretærene kunne, uden fore-
gaaende Dom, afskediges af Regjeringen. Det sam-
me gjælder for de Embedsmænd, som ere ansatte ved
Regjeringens Kontorer eller ved Diplomatiets eller
Konsulatvæsenet, civile og geistlige Overøvrigheds-
Personer, Regimenters og andre militære Korpsers
Chefer, Kommandanter i Fæstninger og Høistbefa-
lende paa Krigsskibe.

I annet ledd erstattes «Kongen» med «Regjeringen».

§§ 23 og 24 oppheves.

I §§ 25 og 26 erstattes «Kongen» med «Regjerin-
gen».

§ 27 skal lyde:

Alle Regjeringens Medlemmer skulle, naar de
ikke have lovligt Forfald, deltage i Regjeringsmøde,
og maa ingen Beslutning tages der, naar ikke over det
halve Antal Medlemmer ere tilstede.

Medlem af Regjeringen, der ikke bekjender sig til
Statens offentlige Religion, deltager ikke i Be-
handlingen af Sager, som angaa Statskirken.

§ 28 skal lyde:

Forestillinger om Embeders Besættelse og andre
sager af Vigtighed skulle foredrages i Regjerings-
møde af det Medlem, til hvis Fag de høre, og Sager-
ne af ham expederes overensstemmende med den af
Regjeringen fattede Beslutning. Dog kunne egentlige
militære Kommando-Sager i saadan Udstrækning
som Regjeringen bestemmer, undtages fra Behand-
ling i Regjeringsmøde.

I § 29 gjøres følgende endringer:

Første ledd skal lyde:

Forbyder lovligt Forfald et Regjeringsmedlem at
møde og foredrage de Sager, som henhøre under
hans Fag, skulle disse foredrages af et andet Medlem
som Regjeringen dertil konstituerer.

I annet ledd erstattes «Statsraadet» med «Regjeringen».

§ 30 skal lyde:

I Regjeringsmøde føres Protokol over alle de Sager, som der forhandles. De diplomatiske Sager, som af Regjeringen besluttet hemmeligholdte, indføres i en egen Protokol. Paa samme maade forholdes med de militære Kommando-Sager, som af Regjeringen besluttet hemmeligholdte.

Enhver, som deltager i Regjeringsmøde, er pliktig til med Frimodighed at sige sin Mening.

Finder noget Medlem af Regjeringen, at Regjerings Beslutning er stridende mod Statsformen eller Rigets love, eller øiensynligen er skadelig for Riget, er det Pligt at gjøre kraftige Forestillinger derimod samt at tilføie sin Mening i Protokollen. Den der ikke saaledes har protesteret, ansees at have været enig i Regjerings Beslutning, og er ansvarlig derfor, saaledes som siden bestemmes, og kan af Odelsthinget sættes under Tiltale for Rigsretten.

§ 31 skal lyde:

Alle Regjerings Beslutninger udfærdiges i dens Navn. Beslutningerne underskrives af Statsministeren eller, om han ikke har været tilstede, af det første af Regjerings tilstedeværende Medlemmer, og medunderskrives af Regjeringssekretæren.

§§ 32, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 46, 47 og 48 oppheves.

I § 62 erstattes "Statsraadets" med "Regjeringens" og "Statsraadet" med "Regjeringen".

I § 67 går «Kongeriget» ut.

I §§ 68 og 69 erstattes «Kongen» med «Regjeringen».

I § 74 gjøres følgende endringer:

Nåværende annet ledd blir første ledd, dog slik at:

Naar Stortingets Forhandlinger ere aabnede, have Statsministeren og Statsraaderne ...

erstattes med:

Naar Stortinget har konstitueret sig, have Statsministeren og Regjerings øvrige Medlemmer ...

Annet ledd skal lyde:

Paa det første møde i Stortingsaaret efter at Stortinget har konstitueret sig, afgiver Statsministeren

en Redegjørelse for Rigets almindelige Tilstand og de af Regjeringen paatenkte Foranstaltninger.

I § 75 gjøres følgende endringer:

Bokstav e oppheves.

I bokstav f erstattes «Statsraadets» med «Regjeringens».

I bokstav g erstattes «Kongen» med «Regjeringen».

Bokstav h skal lyde:

At kunne fordre Enhver til at møde for sig i Stats-sager;

I § 76 første ledd erstattes «en Statsraad» med «et av dens Medlemmer».

I §§ 77 og 78 erstattes «Kongen» med «Regjeringen» og «hans» med «dens».

I § 79 skal ordene etter «og den da forelægges» lyde:

Regjeringen, saa vorder den lov, om end Regjerings Sanktion ikke paafølger inden Stortinget adskilles.

§ 80 tredje ledd skal lyde:

Inden denne Tid meddeler Statsministeren Regjerings Bestemmelse om de ikke allerede forinden afgjorte Lovbeslutninger (jfr. §§ 77–79), ved enten at stadfæste eller forkaste dem. Alle de, som ikke udtrykkelig ere blevene antagne, ansees som forkastede.

§ 81 skal lyde:

Alle Love (de i § 79 undtagne) udfærdiges i Regjerings Navn, under Norges Riges Segl og i følgende Udtryk: «Den Norske Regjering gjør vitterlig, at der er blevet forelagt os Stortingets Beslutning, af Dato saalydende: (her følger Beslutningen). Denne Beslutning har vi godkjent og stadfæster den som Lov ved vor Underskrift og Rigets Segl.»

I § 86 første ledd erstattes «Statsraadets» med «Regjeringens».

I § 112 gjøres følgende endringer:

«Kongeriget» går ut i første og annet ledd. I annet ledd erstattes «Kongen» med «Regjeringen.»

§ 113 (ny) skal lyde:

De som paa det Tidspunkt ere Medlemmer af Statsraadet, overtager Regjeringens Funktioner efter den forandrede Grundlov.

Hvor der i gjældende Love tillægges Kongen nogen Myndighed, tilfalder denne fremtidigt Regjeringen.

30. september 2004

Ågot Valle

Siri Hall Arnøy

Øystein Djupedal

Rolf Reikvam

Hallgeir H. Langeland

Referert i Stortingets møte 30. september 2004.

"Forslaget blir under presidentens ansvar å bekjentgjøre ved trykken for å komme til avgjørelse på første, annet eller tredje Storting etter neste valg."

Jørgen Kosmo
president

Signe Øye
sekretær